

Регламент „Брюксел Ia” (преработен текст)
(Въведение, приложно поле, компетентност, общо правило относно
висящите дела (*lis pendens*)¹

Проф. Етиен Пато, Парижки университет I (Сорбона), Франция

Казус

Г-н Виторио е зъболекар, който живее и практикува в Милано (Италия). Той иска да купи нов компютър за денталната си клиника. Сърфирайки онлайн, той открива, че „L’ordinateur“, компания със седалище в Париж, предлага отстъпки за типа компютър, който търси. През октомври 2018 г. той го купува чрез уебсайта на компанията, който уточнява, че доставката може да се извърши навсякъде в ЕС. „L’ordinateur“ се съгласява да достави компютъра в Милано.

Доставката е извършена, но когато компютърът пристига в Милано, се оказва, че не е този, който г-н Виторио е поръчал и не отговаря на поставените изисквания.

Г-н Виторио отказва да плати и чрез местен търговец на дребно бързо закупува нов, много по-скъп компютър. Той иска да съди френската компания за причинени вреди.

Той обаче не е сигурен кой е компетентният съд.

Въпроси

1. Приложим ли е Регламент „Брюксел I” (преработен текст)? Същият ли щеше да е отговорът ви, ако „L’ordinateur” беше със седалище в Торонто (Канада)?
2. Пред кой съд г-н Виторио може да подаде иск срещу „L’ordinateur”? Разгледайте възможните основания за компетентност.
3. Да приемем, че е имало споразумение за избор на компетентен съд в полза на съдилищата в Париж, предвидено в онлайн договора, сключен по интернет, който г-н Виторио е изтеглил на собствения си компютър.
 - а. Смятате ли, че тази клауза е действителна?
 - б. Ако е действителна, може ли г-н Виторио да предяви иск в Италия?
4. Да приемем, че г-н Виторио е образувал дело пред френски съд. От своя страна „L’ordinateur” иска да предприеме действия и да съди г-н Виторио за неплащане.
 - а. Може ли дружеството да заведе насрещен иск пред френски съд?
 - б. Може ли дружеството да заведе иска в Италия?

¹ Разработено в рамките на проект „По-добро прилагане на европейските трансгранични процедури: правно и езиково обучение за магистрати в Европа“, Номер на договора за безвъзмездна помощ: 806998.

5. Да предположим сега, че г-н Виторио не е закупил компютъра за своята дентална клиника, а за семейството си.
- а. Къде г-н Виторио може да подаде иск срещу „L’ordinateur”? Разгледайте възможните основания за компетентност.
 - б. Това отразява ли се върху споразумението за избор на компетентен съд?
 - в. Това отразява ли се върху евентуалния иск, заведен от „L’ordinateur”?

Методически съвети

Обучението цели да:

- Запознае участниците с приложното поле на регламентите.
- Обясни целите, залегнали в основните правила на регламентите.
- Изясни прилагането на различните правила относно компетентността.
- Обясни потенциалните трудности при множество искове.
- Обясни различните възможности за движение на съдебните решения.
- Накара участниците да се почувстват спокойни при прилагането на европейските инструменти.
- Запознае участниците с някои важни съдебни решения от относимата европейска съдебна практика.

За националния обучителен семинар би било полезно на участниците да се предоставят справки към съответните публикации, достъпни на майчиния им език, както и съответната съдебна практика.

Методология

При всяко дело с трансграничен елемент следните стъпки биха могли да помогнат за намирането на правилните приложими разпоредби:

Стъпка 1. Определете за коя сфера на правото става дума.

Стъпка 2. Посочете кой е спорния аспект от международното частно право.

Стъпка 3. Намерете приложимите европейски и международни източници на правото.

Стъпка 4. Проверете материалното, териториално и времево приложно поле на съответните европейски и международни правни инструменти; когато е приложим повече от един инструмент, проверете връзката помежду им.

Стъпка 5. Намерете правилните разпоредби.

Моля, обърнете внимание, когато към даден трансграничен случай не е приложим никакъв европейски, международен, многостранен или двустранен правен инструмент, следва да бъдат взети предвид материалноправните норми на международното частно право на съответната държава.

Предложено решение - Регламент „Брюксел Ia”

1. Приложим ли е Регламент „Брюксел Ia” (преработен текст)? Същият ли щеше да е отговорът Ви, ако „L’ordinateur” беше със седалище в Торонто (Канада)?

Компетентността по граждански и търговски дела в Европейския съюз е предмет на Регламент (ЕС) № 1215/2012 на Европейския парламент и на Съвета от 12 декември 2012 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (Регламент „Брюксел Ia (преработен текст)”).

Материално приложно поле

Както е посочено в Член 1, Регламентът се прилага по „граждански и търговски дела“. Това е ключово понятие от Регламента, което доведе до важни дела пред Съда на Европейския съюз. По-специално Съдът реши, че тази концепцията има „автономно значение“, т.е.:

„Не трябва да се прави позоваване на правото на една от засегнатите държави, а на първо място на целите и схемата на [Регламента]“ (СJEU, 14 октомври 1976 г., 29/76, Евроконтрол, № 5).

В случай на съмнение, приложното поле ще трябва да бъде тълкувано от самия Съд, най-вече следвайки разделението публично / частно право, известно на много правни системи в Европа. По-точно Съдът изключва приложимостта на Брюкселския регламент, ако публичен орган участва и „действа при упражняване на своите публичноправни правомощия на орган на власт“ (СJEU, 16 декември 1980 г., 814/79, *Рюфер*, № 8).

Регламентът изключва някои въпроси от приложното си поле, като например „данъчни, митнически или административни дела, или отговорността на държавата за действия или бездействия при упражняването на държавна власт (*acta iure imperii*)”, виж Член 1.

Спорът между г-н Виторио и „L’ordinateur“ е частен спор на договорно основание и следователно попада в обхвата на „граждански и търговски дела“.

Териториално приложно поле

Общото правило е, че разпоредбите на Регламента относно компетентността се прилагат единствено, ако ответникът има местоживееие в ЕС (Членове 4 и 5).

Ако обаче ответникът има местоживееие извън ЕС, компетентността на съдилищата се определя от правото на всяка държава, като се спазват някои изключения (Член 6).

Тъй като ответникът има местоживееие в държава-членка, Регламентът ще прилага *ratione personae*. Следователно ако г-н Виторио иска да заведе дело пред някой съд в ЕС,

единствените приложими правила са тези на Регламента. Не могат да се прилагат други правила относно компетентността на съдилищата, освен предвидените в Регламента.

Моля, обърнете внимание, че гражданството на ответника няма значение за определяне на приложното поле на Регламент „Брюксел Ia” (преработен текст).

Ако обаче дружеството ответник беше със седалище в Канада (т.е. извън ЕС), тогава Регламентът не би се прилагал, а биха били приложими националните правила на държавата, в която г-н Виторио иска да предяви иск. Например, ако г-н Виторио иска да съди канадската компания във Франция, ще се прилагат френските национални правила относно компетентността на съдилищата.

Времево приложно поле

Член 66, параграф 1 гласи следното:

„Настоящият регламент се прилага само за съдебни производства, образувани по отношение на автентични актове, формално съставени или вписани, и по отношение на съдебни спогодби, одобрени или сключени на или след 10 януари 2015 г.”

Предвид това, че договърът е сключен през 2018 г., съдебното производство ще се проведе след 10 януари 2015 г., следователно Регламентът е приложим *ratione temporis*.

Заклучение: Ситуацията попада в материалното, териториалното и времето приложно поле на Регламента. Поради това Регламентът „Брюксел Ia” (преработен текст) е приложим и компетентността на съда на държава-членка следва да бъде установена в съответствие с неговите разпоредби.

Забележка: Тъй като приложимостта на националните правила съгласно Член 6 от Регламента е „предмет на Член 18, параграф 1, Член 21, параграф 2, Член 24 и Член 25“, приложимостта на тези разпоредби трябва да бъде внимателно проверена. В настоящата ситуация наличието на споразумение за избор на компетентен съд (виж Въпрос 3) и хипотезата, че г-н Виторио е потребител (виж Въпрос 5), означава, че тези разпоредби на Регламента, а не националните правила са приложими за определяне на компетентността – дори ако ответникът има местоживееие извън ЕС (виж по-подробно Въпроси 3 и 5).

2. Пред кой съд г-н Виторио може да подаде иск срещу „L’ordinateur”? Разгледайте възможните основания за компетентност.

Приложимите правила са в Член 4, параграф 1 (компетентност на съдилищата по местоживееие на ответника) или Член 7, параграф 1 (компетентност по дела, свързани с договор).

Първо, съгласно Член 4, параграф 1, „искове срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка.“ Съответно г-н Виторио може да заведе дело срещу „L'ordinateur“ във Франция, по местоживеене съгласно Член 4, параграф 1 от Регламента.

Тъй като „L'ordinateur“ е търговско дружество, неговото местоживеене трябва да бъде определено в съответствие с Член 63.

Забележка: Член 4 предвижда само международна юрисдикция (т.е. коя държава), но не и вътрешна юрисдикция (т.е. кой град). Следователно само френското законодателство може да определи кой е конкретният компетентен съд във Франция (например в Париж или Марсилия). Вътрешната юрисдикция въз основа на местоживеенето обаче е често срещана. Следователно, вероятно съдилищата в Париж ще са компетентни да разгледат делото.

Второ, Член 7 добавя няколко основания за компетентност по избор и дава възможност да се предяви иск пред съдилищата на друга държава-членка, различна от тази по местоживеенето на ответника.

Що се отнася до договори, приложимата разпоредба е Член 7, параграф 1.

Съгласно Член 7, параграф 1 ищецът може, освен пред съдилищата по местоживеене на ответника, да предяви иск пред „съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение“.

Термините „договори“ и „въпросното задължение“ са сложни и зависят от естеството на договора. Съдът се е произнесъл, че що се отнася до понятието „граждански и търговски дела“, те трябва да получат самостоятелно значение, независимо от националните закони.

Терминът „договор“ е европейско понятие. Както Съдът посочва по голям брой дела:

„Фразата „дела, свързани с договор“ ... трябва да се тълкува независимо, като се вземат предвид преди всичко целите и общата схема на Конвенцията, за да се гарантира, че тя се прилага еднакво във всички договарящи държави“ (СJEU, 17 юни 1992 г., C-26/91, *Якоб Хандте*, № 10).

Освен това самото определение на понятието „договор“ според Съда предполага, че е налице задължение, свободно поето от една страна към друга.

Както Съдът постановява отново по различни дела:

„Изразът *дела, свързани с договор* ... не трябва да се разбира като обхващащ ситуация, при която не съществува задължение, свободно поето от една страна към друга“ (СЈЕУ, 17 септември 2002 г., С-334/00, *Такони*, № 23).

В настоящата ситуация сключеният договор попада в категорията „дела, свързани с договор“ съгласно Член 7.

Съгласно Член 7, параграф 1 за продажбите на стоки е предвидено специфично решение: мястото на изпълнение на „въпросното задължение“ е „мястото в държава членка, където съгласно договора са доставени стоките или е трябвало да бъдат доставени”.

Това означава, че при договор за продажба на стоки мястото на изпълнение е мястото на доставка. Този критерий засилва правната сигурност, тъй като е ясен и в повечето случаи лесен за използване свързващ фактор.

Както Съдът посочва:

„Съгласно това правило за специална компетентност срещу ответника може да бъде предявен иск в съда по мястото на изпълнение на въпросното задължение, тъй като се предполага, че този съд има тясна връзка с договора. За да укрепи правната сигурност като основна цел, която ръководи установените правила за компетентност на съдилищата, този критерий за връзка е посочен самостоятелно с Регламент № 44/2001 в случай на продажба на стоки”. (СЈЕУ, *Фалко*, 23 април 2009 г., С-533/07, № 25 и 26).

В настоящата ситуация мястото на доставка съгласно условията на договора е в Милано (Италия). Следователно италианските съдилища следва да се считат за компетентни съгласно Член 7, параграф 1 от Регламента.

Забележка: Член 7, параграф 1 урежда не само общата международна юрисдикция на съдилищата на конкретна държава членка (както е в Член 4), но и по-конкретно на съдилищата на определено място („в съдилищата по мястото на изпълнение на въпросното задължение”). Следователно компетентни са съдилищата в Милано (за разлика от всеки друг град в Италия).

Компетентни да разгледат делото са както френските съдилища (съгласно Член 4, параграф 1), така и съдилищата в Милано (съгласно Член 7, параграф 1). Следователно г-н Виторио има право на избор да предяви иск срещу „L'ordinateur” в която и да е от двете юрисдикции.

3. Да приемем, че е имало споразумение за избор на компетентен съд в полза на съдилищата в Париж, предвидено в онлайн договора, сключен по интернет, който г-н Виторио е изтеглил на собствения си компютър.

а) Смятате ли, че тази клауза е действителна?

Съгласно Член 25 от Регламента, валидността на споразумението за избор на компетентен съд е предмет на формални и съществени изисквания.

Формалните изисквания са изброени в Член 25, параграф 1. Най-важното изискване е споразумението за предоставяне на компетентност да бъде в писмена форма. Член 25, параграф 2 добавя, че „всяко съобщение чрез електронни средства, което осигурява траен запис на споразумението, е равностойно на „писмена форма“. Следователно, ако споразумението е изрично включено в договора, сключен от г-н Виторио, фактът, че договорът е сключен чрез електронни средства е ирелевантен. Ако обаче споразумението за избор на компетентен съд е включено в общите условия към договора, Съдът на Европейския съюз изисква приемане чрез „приключване на кликването“, което означава, че купувачът трябва да е „кликнал“ в конкретно поле, за да приеме общите условия.

Както Съдът на Европейския съюз посочва във важното дело *Ел Маждуб* (CJEU, 21 май 2005 г., C-322/14):

„Методът за приемане на общите условия към договор за продажба чрез „приключване на кликването“, като разглеждания в главното производство, осъществен чрез електронни средства, които съдържат споразумение за предоставяне на компетентност, представлява комуникация чрез електронни средства, която осигурява траен запис на споразумението по смисъла на тази разпоредба, когато този метод позволява отпечатване и запазване на текста на тези общи условия преди сключването на договора.“

При спазване на това изискване клаузата е формално действителна.

Що се отнася до материалната действителност, общото правило, следвано в Член 25, параграф 1 е, че „ако страните (...) са се договорили, че съд или съдилищата на държава членка са компетентни (...) този съд или тези съдилища имат компетентност, освен ако споразумението е недействително по отношение на материалноправната си действителност съгласно правото на тази държава членка“.

Много е спорно какво се разбира от последната част от току-що цитираното изречение. В правната литература съществува дебат дали действителността на клаузата за предоставяне на компетентност трябва да се определя единствено от условията на Член 25. Въпреки това бих твърдял, че материалната действителност на споразумението за избор на компетентен съд в договора между г-н Виторио и „L'ordinateur“ трябва да се урежда от френското законодателство, като правото на избрания съд.

В настоящата ситуация нищо не показва, че договорът би бил „недействителен“ и може да се счита, че клаузата е материално действителна.

Следователно споразумението за избор на компетентен съд в полза на френските съдилища в договора между г-н Виторио и „L'ordinateur“ е действително и при тази

ситуация съдилищата в Париж, посочени с тази клауза, ще имат изключителната компетентност да разгледат делото.

Забележка:

1. Дори ако „L'ordinateur“ беше установена извън ЕС, споразумението за избор на компетентен съд щеше да бъде предмет на разпоредбите на Регламента, тъй като Член 25 гласи, че:

„Ако страните, *независимо от местоживеенето им*, са се договорили, че съд или съдилищата на държава членка са компетентни (...), този съд или тези съдилища имат компетентност“ (акцентът е добавен).

Следователно решението е същото, както е посочено по-горе: споразумението за избор на компетентен съд в полза на френските съдилища в договора между г-н Виторио и „L'ordinateur“ е действително и съдилищата в Париж, посочени с тази клауза, ще имат изключителната компетентност да разгледат делото.

2. Въпросът за определянето на материалноправната действителност би могъл да се урежда от друг закон, ако избраното френско право определи друг закон в тази специфична ситуация (т.е.: правото на договора). Това решение е обект на известно обсъждане, но със сигурност се подкрепя от Съображение 20 от Регламента, което гласи:

„Когато възниква въпрос за това, дали споразумението относно избора на съд в полза на съд или на съдилища на държава членка е недействително по отношение на материалноправната си действителност, този въпрос следва да се решава съгласно правото на държавата членка на съда или съдилищата, определени в споразумението, включително стълкновителните норми на тази държава членка.“

в) Ако е действителна, може ли г-н Виторио да предяви иск в Италия?

Не. Действието на клаузата е да се осигури „изключителна компетентност“ на съдилищата, избрани от страните. Следователно, съгласно Член 25, съдилищата в Париж имат „изключителна компетентност“. Това означава, че никой друг съд не може да разгледа делото. Следователно всеки друг сезиран съд следва да се откаже от компетентност (виж Член 31, параграф 1).

Забележка: Такова решение трябва да се следва, дори ако първо сезирания съд не е избрания от страните съд. В тази ситуация той трябва да спре производството.

Въпросът беше повдигнат преди няколко години в контекста на *lis pendens*. *Lis pendens* е техника, при която, когато в съдилища на различни държави членки се водят производства с един и същ предмет и между същите страни, всеки съд, различен от

първия сезиран съд, служебно спира разглеждането на делото (Член 29, параграф 1). Поради това, когато бъде установена компетентността на първия сезиран съд, всеки друг съд, различен от първия сезиран съд, се отказва от компетентност в полза на този съд (Член 29, параграф 3).

Накратко, механизмът *lis pendens* дава предимство на първо сезирания съд.

Когато става въпрос за споразумение за избор на компетентен съд, Съдът на Европейския съюз следва това решение и допуска *lis pendens*, като по този начин запазва приоритета на първия сезиран съд, дори ако това не е съдът, посочен в клаузата (СJEU, 9 декември 2003 г., С-116/02, *Ерих Гасър ООД*).

Тази ситуация обаче излага на риск ефективността на споразумението за избор на компетентен съд. Съдът, определен от споразумението за избор на компетентен съд, следва да има приоритет и да му бъде предоставено правомощието да установи действителността на самата клауза.

Поради това възприетият подход по делото *Гасър* беше променен с Регламент „Брюксел Ia” (преработен текст).

Член 31, параграф 2 предвижда:

„Когато е сезиран съд на държава членка, на когото чрез посоченото в Член 25 споразумение е предоставена изключителна компетентност, всеки съд на друга държава членка спира производството, докато сезираният въз основа на споразумението съд обяви, че не е компетентен съгласно споразумението”.

Поради това, в настоящата ситуация има малко съмнение, че съдилищата в Париж са компетентни, и че тази компетентност е изключителна.

4. Да приемем, че г-н Виторио е образувал дело пред френски съд. От своя страна „L’ordinateur” иска да предприеме действия и да съди г-н Виторио за неплащане.

а) Може ли дружеството да заведе насрещен иск пред френски съд?

Да. Член 8 от Регламента добавя няколко правила за компетентност по избор и дава възможност за завеждане на дело в друга държава членка, ако има връзка между две производства.

В случай че първоначалният иск и насрещният иск произтичат от един и същ договор, съществува силна връзка между двата иска и Член 8, параграф 3 предвижда разширяване

на компетентността на сезирания с първоначалния иск съд да разгледа и насрещния иск. Съгласно Член 8, параграф 3:

„Срещу лице с местоживеене в държава членка може също така да бъде предявен иск по насрещен иск, произтичащ от същия договор или факти, на които се основава първоначалният иск, в съда, пред който е висящ първоначалният иск”.

Следователно в тази ситуация съдилищата в Париж ще са компетентни да разгледат както първоначално предявения от г-н Виторио иск, така и насрещния иск, предявен от „L'ordinateur”.

б) Може ли дружеството да заведе делото в Италия?

Правилото *lis (alibi) pendens* се прилага при едновременни производства в съдилищата на държавите членки. Много е просто: вторият сезиран съд трябва да спре производството, ако същият иск между същите страни е предявен пред съдилищата на две държави членки. Член 29, параграф 1 дава стриктен приоритет на първо сезирания съд:

„Когато искове с един и същ предмет и между същите страни са предявени в съдилищата на различни държави членки, всеки съд, различен от първия сезиран съд, спира разглеждането на делото служебно, докато бъде установена компетентността на първия сезиран съд”.

Правилото *lis pendens* се прилага само ако има идентичност на предмета и страните. В настоящия случай може да се твърди, че няма идентичност, тъй като искът, предявен във Франция от г-н Виторио, е иск за обезщетение за вреди, а искът, предявен в Италия от „L'ordinateur“, е иск за плащане.

Съдът на Европейския съюз обаче е възприел широко определение за идентичност на предмета. По важното дело *Губиш* (СЈЕУ, 8 декември 1987 г., 144/86) Съдът постановява:

Понятието <i>lis pendens</i> ... обхваща случай, в който страна предявява иск пред съд в една договаряща държава за отмяна или освобождаване от изпълнение на международен договор за продажба, докато искът на другата страна за изпълнение на същия договор е висящ пред съд в друга договаряща държава.
--

Следователно в настоящата ситуация съгласно Член 21 италианският съд трябва да спре производството, тъй като френският съд е бил сезиран преди това.

Забележка: Както беше посочено по-горе (виж Въпрос 3), не се прилага правилото *lis pendens*, ако има действително споразумение за избор на компетентен съд, което

предвижда изключителна компетентност. По същите причини не се прилага правилото *lis pendens* по отношение на временни и обезпечителни мерки.

5. Да предположим сега, че г-н Виторио не е закупил компютъра за своята дентална клиника, а за семейството си.

а) Къде г-н Виторио може да подаде иск срещу „L’ordinateur”? Разгледайте възможните основания за компетентност.

Ако г-н Виторио беше купил компютъра за семейството си, той можеше да се счита за потребител и следователно да му бъде предоставена специална юрисдикционна защита. Съгласно Член 17, параграф 1 „по отношение на дела във връзка с договор, сключен от лице потребител за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия, компетентността се определя от настоящия раздел“.

Прилагането на Член 17 обаче поражда някои трудни въпроси.

На първо място, трябва да се установи, че г-н Виторио наистина е потребител.

Член 17 определя потребителя като лице, сключило договор „за цел, която може да се приеме, че е извън неговата търговска дейност или професия “. Съдът на Европейския съюз често постановява, че тълкуването на понятието „потребител“ трябва да бъде ограничително (виж наскоро, СЈЕU, 25 януари 2018 г., С-498/16, *Шремс*, № 29).

Следователно трябва ясно да се установи, че причината г-н Виторио да закупи компютъра е за семейно ползване в свободното време. Трябва да бъде анализиран контекстът и ако г-н Виторио ползва компютъра и за професионална и за лична дейност, трябва да се докаже, че професионалната дейност е незначителна в контекста на подписания договор.

Както Съдът посочва по делото *Грубер* (СЈЕU, 20 януари 2005 г., С-464/01, Дж. Грубер, № 47):

„Поради това съдът, който е сезиран, трябва да реши дали договорът е бил предназначен в степен, която не е пренебрежима, да отговори на нуждите на търговската дейност или професията на съответното лице, или дали, напротив, употребата за бизнес цели е незначителна. За тази цел националният съд следва да вземе предвид не само съдържанието, естеството и целта на договора, но и обективните обстоятелства, при които той е сключен“.

На второ място, трябва също така да се обоснове, че договорът попада в приложното поле на Член 17 и че „договорът е сключен с лице, което извършва търговски или професионални дейности в държавата членка, където потребителят има местоживеене,

или което с всички средства насочва тези дейности към тази държава членка”, както е посочено в Член 17, параграф 1, буква „в”.

Понятието „насочва тези дейности” довежда до създаването на важна съдебна практика, особено в контекста на електронната търговия.

Съдът потвърждава, че:

„За да се определи дали търговец, чиято дейност е представена на негов уебсайт или на уебсайт на негов посредник, може да се счита, че „насочва” своята дейност към държавата членка по местоживееие на потребителя (...), трябва да се установи дали преди сключване на договора с потребителя, от тези уебсайтове и от цялостната дейност на търговеца е видно, че търговецът е предвиждал да осъществява бизнес с потребители с местоживееие в една или повече държави членки, включително в държавата членка по местоживееенето на този потребител, в смисъл, че е бил склонен да сключи договор с тях” (СЈЕУ, 7 декември 2010 г., С-585/08 и С-144/09, *Пеймър и Алпенхоф*).

Следвайки тази съдебна практика, са установени някои критерии:

„А именно, международен характер на дейността, споменаване на маршрути от други държави членки за отиване до мястото, където е установен търговецът, използване на език или валута, различни от езика или валутата, обикновено използвани в държавата членка, в която е установен търговецът, с възможност за извършване и потвърждаване на резервацията на този друг език, споменаване на телефонни номера с международен код, направени разходи за интернет базирана услуга с цел улесняване на достъпа до сайта на търговеца или до неговия посредник от потребители с местоживееие в други държави членки, използване на име на домейн от първо ниво, различно от това на държавата членка, в която е установен търговецът, и споменаване на международна клиентела, съставена от клиенти с местоживееие в различни държави членки. Националните съдилища трябва да установят наличието на такива доказателства.” (СЈЕУ, 7 декември 2010 г., С-585/08 и С-144/09, *Пеймър и Алпенхоф*, параграфи 93 - 94).

Уебсайтът на „L'ordinateur” посочва, че доставката може да се извършва навсякъде в ЕС, така че е ясно, че компанията търси клиенти от чужбина. „L'ordinateur” е сключила договор с лице с местоживееие в Италия и освен това се е съгласила да достави стоките в Италия. Следователно може да се счита, че дружеството насочва дейността си към държавата членка по местоживееие на потребителя.

В тази ситуация Член 18, параграф 1 предоставя на потребителя избор между „съдилищата на държавата членка, в която тази страна [т.е. ответникът] има местоживееие, или независимо от местоживееенето на другата страна – в съдилищата по мястото, където има местоживееие потребителят”.

Следователно г-н Виторио може да избира между съдилищата по местоживеене на ответника (Франция) и съдилищата по неговото местоживеене (Италия).

Трябва да се отбележи, че потребителят не трябва да доказва наличието на причинно-следствена връзка между факта, че дружеството е насочило своите дейности към държавата членка по местоживеене на потребителя и сключването на договора с потребителя (СЈЕУ, С-218/12, *Емрек*).

Забележка: Ако „L'ordinateur“ е със седалище извън ЕС, разпоредбите на Регламент „Брюксел I“ (преработен текст) относно компетентността по въпросите на потребителите ще бъдат приложими само ако дружеството има клон в Европа.

Както е посочено в Член 17, параграф 2:

„Когато потребител сключи договор със страна, която няма местоживеене в държава членка, но има клон, агенция или друго представителство в някоя от държавите членки, тази страна по отношение на спорове, възникнали от дейността на този клон, агенция или представителство, се счита за имаща местоживеене в тази държава членка.“

Ако дружеството няма клон в Европа, юрисдикцията на съдилищата ще бъде определена в съответствие с националното законодателство.

в) Това отразява ли се върху споразумението за избор на компетентен съд?

Потребителите са защитени от сключване на споразумение за избор на компетентен съд, предоставящо юрисдикция извън тази по тяхното местоживеене.

Както е посочено в Член 19, специалните правила за компетентност могат да се дерогират само със споразумение, сключено „след възникването на спора“ или „което допуска потребителят да предяви иск в съдилища, различни от тези, посочени в този раздел“.

Следователно, потребителят не може да бъде лишен от специалното защитно правило за компетентността, посочено в Член 17.

В настоящия случай, ако г-н Виторио желае да предяви иск в Милано, съгласно Член 19 от Регламента не може да е налице позоваване на наличието на споразумение за избор на компетентен съд в полза на съдилищата в Париж.

Забележка: Следвайки съдебната практика на Съда на Европейския съюз, може също така да се твърди, че споразумението за избор на компетентен съд в потребителски договор е неравнопавна клауза съгласно Директива 93/13/ЕИО на Съвета от 5 април 1993 г. относно неравнопавните клаузи в потребителските договори.

Както Съдът ясно постановява (СЈЕУ, 4 юни 2009 г., *Пенън*, С-243/08, № 40): „В договор, сключен между потребител и продавач или доставчик по смисъла на Директивата, изготвена предварително от продавача или доставчика клауза, която не подлежи на индивидуално договаряне и целта на която е да предостави компетентност по отношение на всички спорове, възникващи по силата на договора на съда, в териториалната юрисдикция на който продавачът има основно място на дейност, отговаря на всички необходими критерии, за да бъде квалифицирана като неравнопавна клауза за целите на Директивата”.

Ако следваме това решение, споразумението за избор на компетентен съд не следва изобщо да бъде взето предвид като недействително.

с) Това отразява ли се върху евентуалния иск, заведен от „L'ordinateur”?

Да. Ако искът е предявен от „L'ordinateur“, производството може да бъде образувано само пред съдилищата на държавата членка, в която потребителят има местоживееене (Член 18, параграф 2). Следователно „L'ordinateur” може да предяви иск само пред италианските съдилища.

Забележка: Това обаче не засяга правото да се предяви насрещен иск в съда, пред който е висящ първоначалният иск (Член 18, параграф 3). Следователно, ако съдилища в Париж са сезирани от г-н Виторио, насрещният иск от „L'ordinateur“ може да бъде предявен пред тези съдилища.

Съфинансирано от Програма „Правосъдие 2014-2020” на Европейския съюз.